

Soru: Zekât hesaplanırken hangi borçlar düşülür?

Fetva

Hanefi mezhebine göre bir Müslümana zekâtın farz olması için gereken şartlardan biri de kişinin ödeyeceği borcun, sahip olduğu malı kapsayacak veya nisap miktarının altına düşürecek miktarda olmamasıdır.¹ Nisabı düşüren miktarda borcu olması durumunda kişi zengin sayılmayacağından zekât ondan düşer. Ancak borcun zekâta mâni olabilmesi için zekâtın farzietinden önce sabit olması gerekir. Buna göre kişiye zekât farz olduktan sonra ortaya çıkan borçlar, sabit olan zekât farzietini düşürmez.²

Zekâtın farz olmasına engel olan borçlar, kullara yönelik borçlardır. Buna göre adak, kefaret, fitre gibi fıkıh ıstılahında “Allah hakkı” olarak ifade edilen borçlar veya hac ibadeti için biriktirilen mal zekâtın farzietine engel olmaz.³

Önceki yıllardan kalan zekât borcu ise kişinin elindeki parayı nisabın altına düşürüyorsa zekâtın farzietine mâni olur.⁴ Örneğin 85 gram altına sahip olan kişinin malı üzerinden kamerî bir yıl geçtiğinde önceki senelerden zekât borcu varsa elinde bulunan altın nisabın altına düştüğünden içinde bulunduğu senenin zekâtı ona farz olmaz.

Şafii mezhebinde tercih edilen görüşe göre hem Allah için hem kullar için olan borçlar zekâta mâni değildir. Zira bu husustaki naslar mutlak olarak geldiğinden kişi borçlu da olsa elindeki mal üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğundan hiçbir şekilde borçları zekâta mâni olmaz.⁵

¹ Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelil el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Karaçi: el-Büşra, 2021), 1/299.

² Heyet, *el-Fetâva 'l-Hindiyye* (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 2014), 1/234.

³ Heyet, *el-Fetâva 'l-Hindiyye*, 1/234.

⁴ el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 1/299.

⁵ Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed b. Muhammed İbn Hacer el-Heytemî, *Tuhfetü'l-Muhtâc bi Şerhi'l-Minhâc ve havaşi's-Şirvânî ve 'l-Abbadi* (Mısır: el-Mektebetü't-Ticâriyyetü'l-Kübra, 1983), 3/337.